

The image features a central pink horizontal bar with the text 'ERG' in white. To the right of 'ERG' is the text 'EĞİTİM REFORMU GİRİŞİMİ' in white. The background is white with a grid of thin lines. Overlaid on the grid are several large, overlapping geometric shapes: a green diamond, a purple square, and a yellow diamond. The shapes are arranged in a way that they appear to be part of a larger, symmetrical design.

ERG

**EĞİTİM
REFORMU
GİRİŞİMİ**

KURUMSAL DESTEKÇİLER

Eğitimde Yönetişim

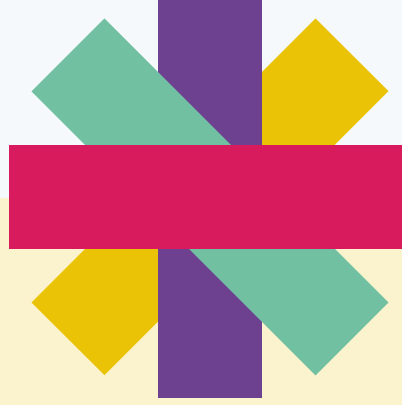
Eğitime Erişim

Okul

Öğretmen

Eğitimin İçeriği

Çoklu Krizler ve Eğitim

Eğitime erişim Ekonomik kriz ve eğitim

Kayıhan Kesbiç

Politika Analisti

ERG

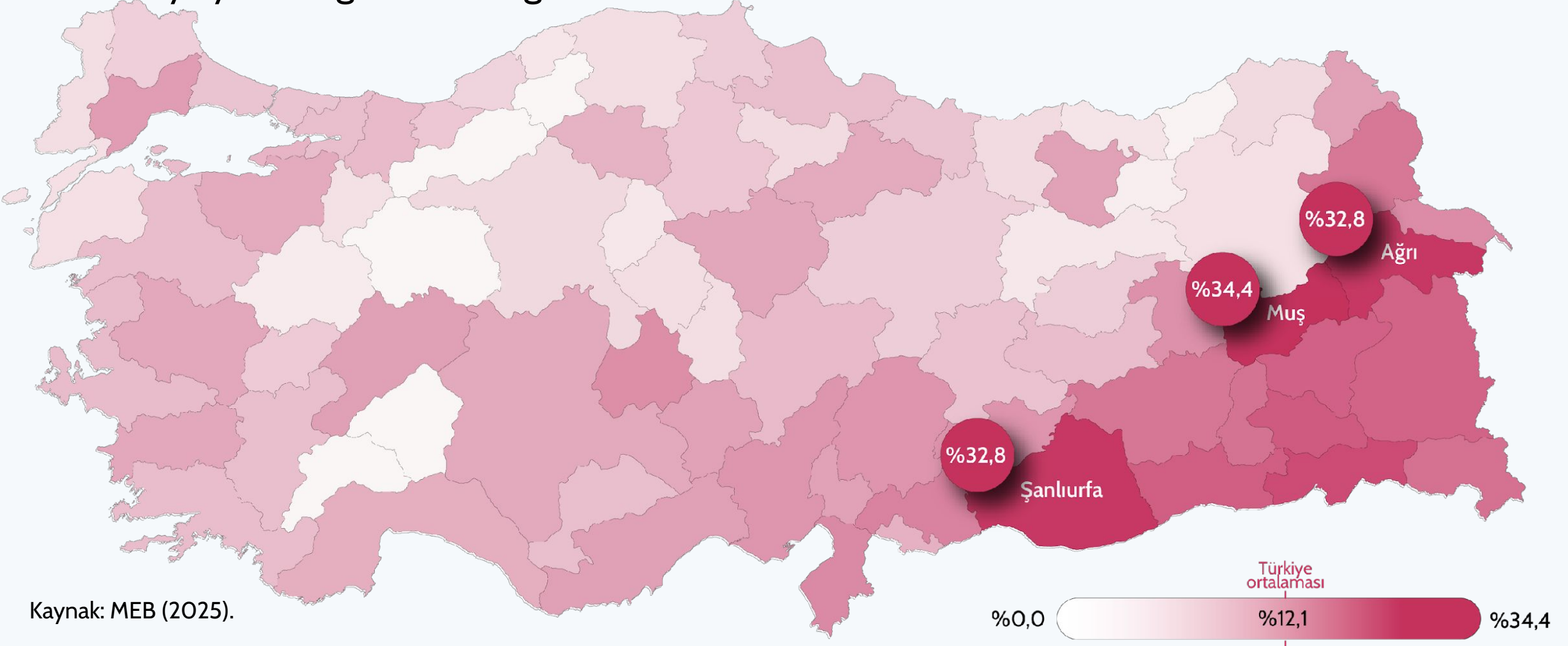
Eğitime erişimde mevcut durum

Tüm çocukların örgün eğitim veren kurumlara kayıtlı olması, **nitelikli eğitim hedefinin** gerçekleşmesi için atılması gereken ilk adımdır.

611 bin 612

14-17 yaş grubunda Türkiye Cumhuriyet vatandaşı eğitim dışındaki çocuk oranı son iki yıldır %8 düzeyindedir.

Muş, Ağrı ve Şanlıurfa'da bu yaş grubundaki **neredeyse üç çocuktan biri** ortaöğretim veya yükseköğretimde değil.

Örgün eğitim dışındaki çocuk sayısı

Okula erişemeyen çocuklar, yaygın eğitime kayıtlı olsalar da **çocuk işçiliği, çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler (ÇYEZE)** gibi riskler altındadırlar.

Türkiye Cumhuriyeti
vatandaşı çocuklar

611 bin 612

192 bin 638

Yabancı uyruklu çocuklar

1 milyon
470 bin
694

MESEM

18 yaş ve altındaki öğrenciler

392 bin 887

273 bin 557

Açıköğretim lisesi
18 yaş ve altındaki öğrenciler

392 bin 887

öğrenci

MESEM programı kapsamında
haftanın 4-5 gününü
işletmelerde geçirdi.

Kaynak: MEB SGB, 12 Haziran 2025.

- MESEM kapsamında işletmelerde yapılan **iş güvenliği denetimlerinde** ciddi eksiklikler bulunuyor.
- Bu durum öğrencileri **çocuk işçiliği, ihmal ve istismar** gibi yüksek risklere açık hale getiriyor.
- **Hem iş güvenliği hem de çocuk koruma mekanizmalarındaki** denetim zayıflıkları programın en kritik sorunları arasında yer alıyor.

15-17 yaş grubu çocukların işgücüne katılım oranı

Türkiye’de 15-17 yaş grubunda
her dört **çocuktan biri**, işgücüne katılıyor.

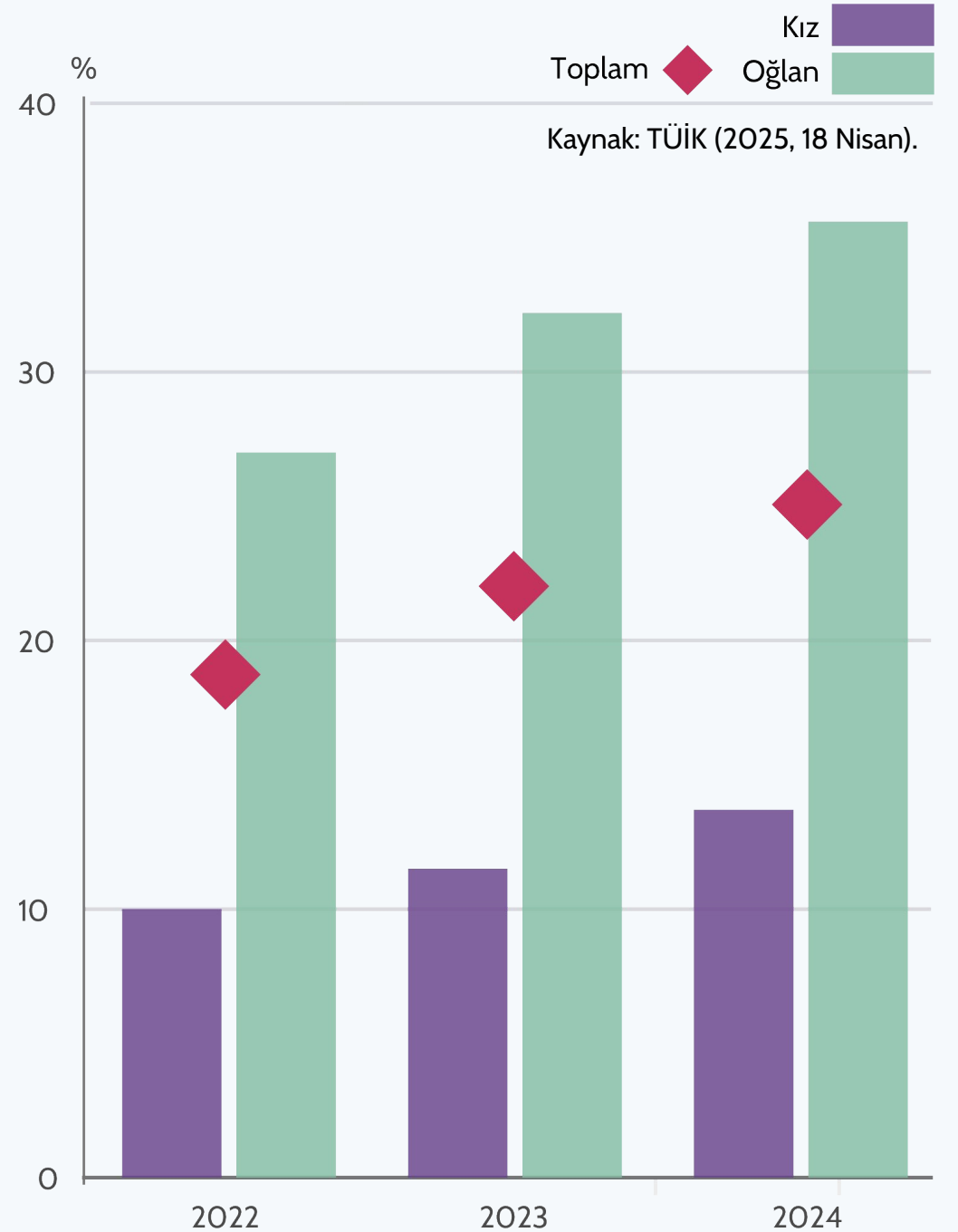
2024’te Türkiye’de çocukların;

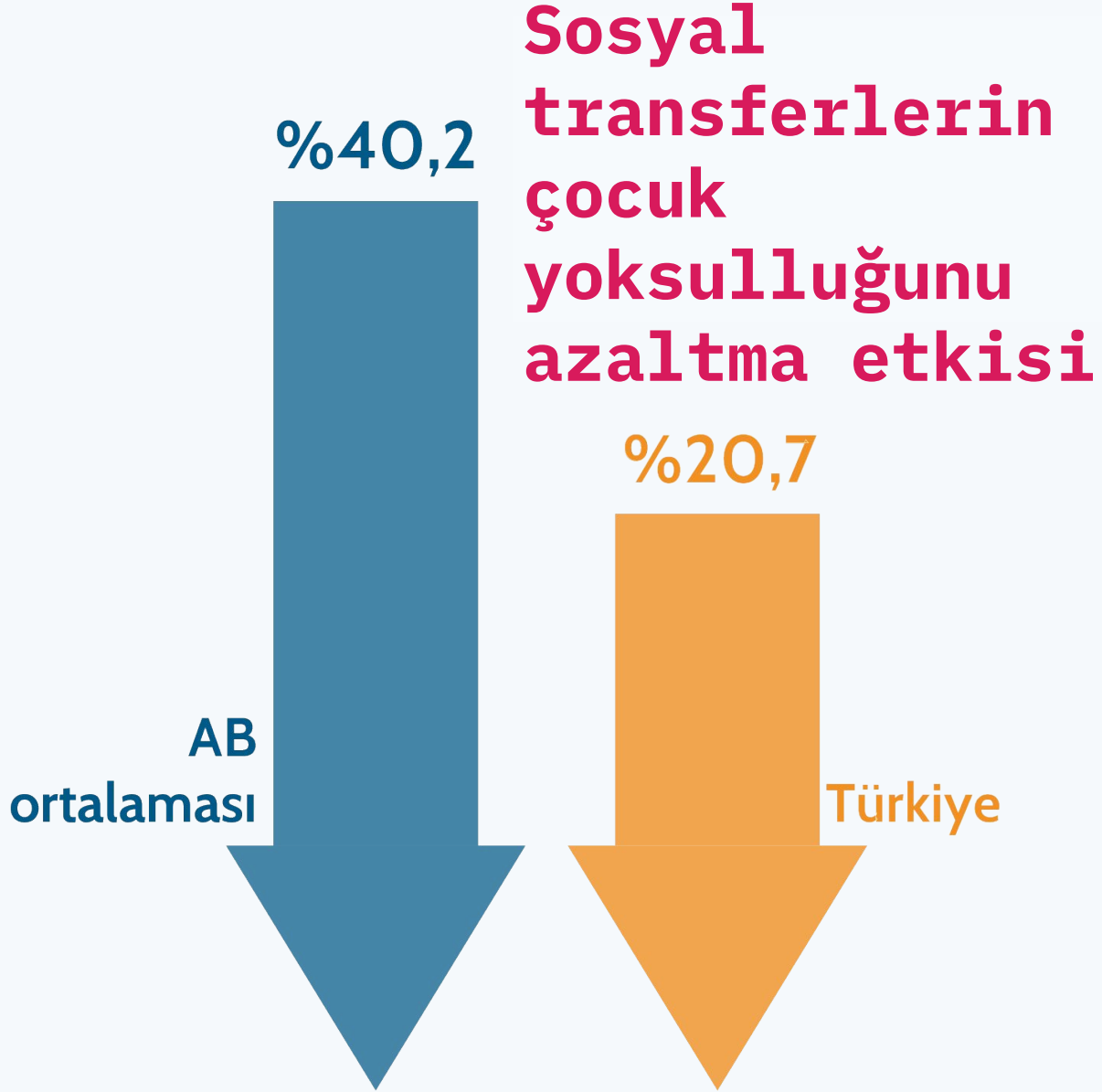
%30,4

maddi
yoksunluk
içinde.

%39,5

yoksulluk
veya sosyal
dışlanma
riski altında.

Kaynak: Tekdemir ve Yılmaz, 2024.

En zengin hanelerin eğitime yaptığı harcama, en yoksul hanelerin 28 katına ulaşıyor.

Türkiye’de özel eğitim harcamalarının,

%2,3

En alt %20’lik dilim

%64,5

En üst %20’lik dilim

Kaynak: TÜİK, 2 Haziran 2025.

Mesleki eğitim

Ekonomik kriz, güvencesiz çalışma ve iş güvenliği riskleri mesleki eğitimi fırsat değil kırılganlık alanı haline getiriyor.

- Meslek lisesi ile yükseköğretim mezunları arasında **%40'a yakın ücret farkı**, öğrencileri üniversite sınavına **yöneltiyor**.
- Türkiye, 2023–2024'te ölümcül iş kazalarında Avrupa birincisi; **2025'te (Ocak–Ekim) en az 72 çocuk işçi yaşamını yitirdi**.

Yükseköğretim

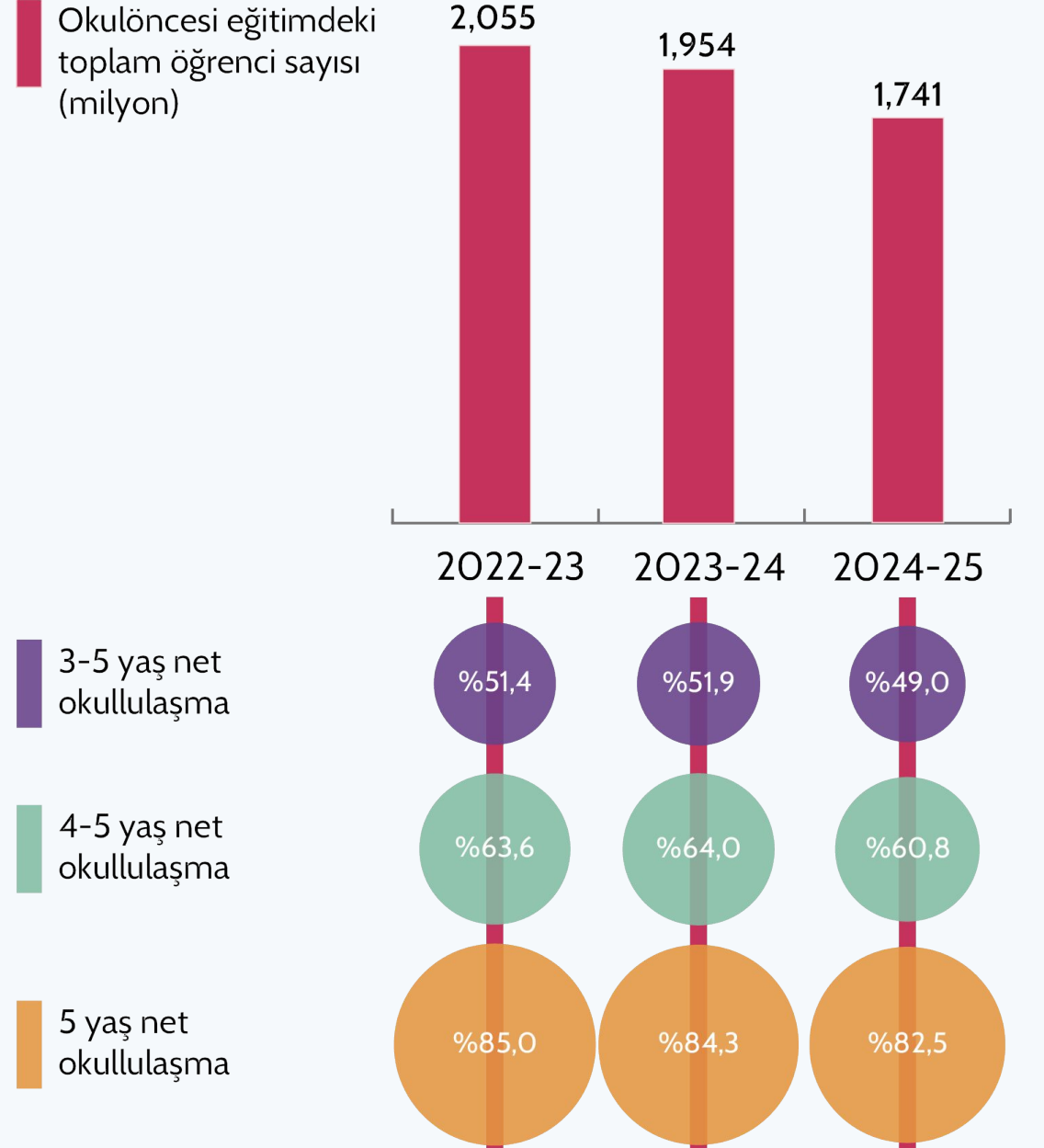
Üniversite mezunu ücretlerindeki 20 yıllık sert düşüş, diplomaların ekonomik değerini aşındırdı.

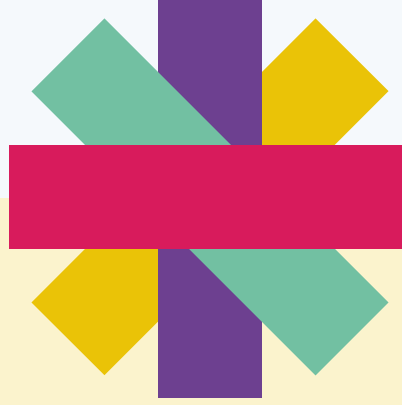
- Son sınıf öğrencilerinin yerleşme oranı iki yılda **5,9 yüzde puan düşerek %26,4 oldu**.
- 2025'te **kontenjanların %10'u boş kaldı**; boş kontenjanların %82'si vakıf üniversitelerinde.

3-5 yaş okulöncesi eğitimde okullulaşma

2024-25 yılı itibarıyla okulöncesi eğitim hâlâ zorunlu eğitim kapsamında değil.

İl ayrımında ciddi farklılıkların olduğu görülüyor: **Şanlıurfa (%36,9)**, **Mardin (%37,2)**, **Diyarbakır (%38,6)**, **Şırnak (%38,8)** ve **Kahramanmaraş'tır (%39,8)**.

Çoklu krizler ve eğitim

Gülen Naz Terzi

Araştırmacı
ERG

Çoklu krizler çağı

Birbirini etkileyen ve tetikleyen ekonomik, çevresel, toplumsal ve siyasal krizlerin aynı anda yaşandığı bir dönemdir. Bu krizler, tekil krizlerin ötesine geçerek sistemlerin bütününe etkiler.

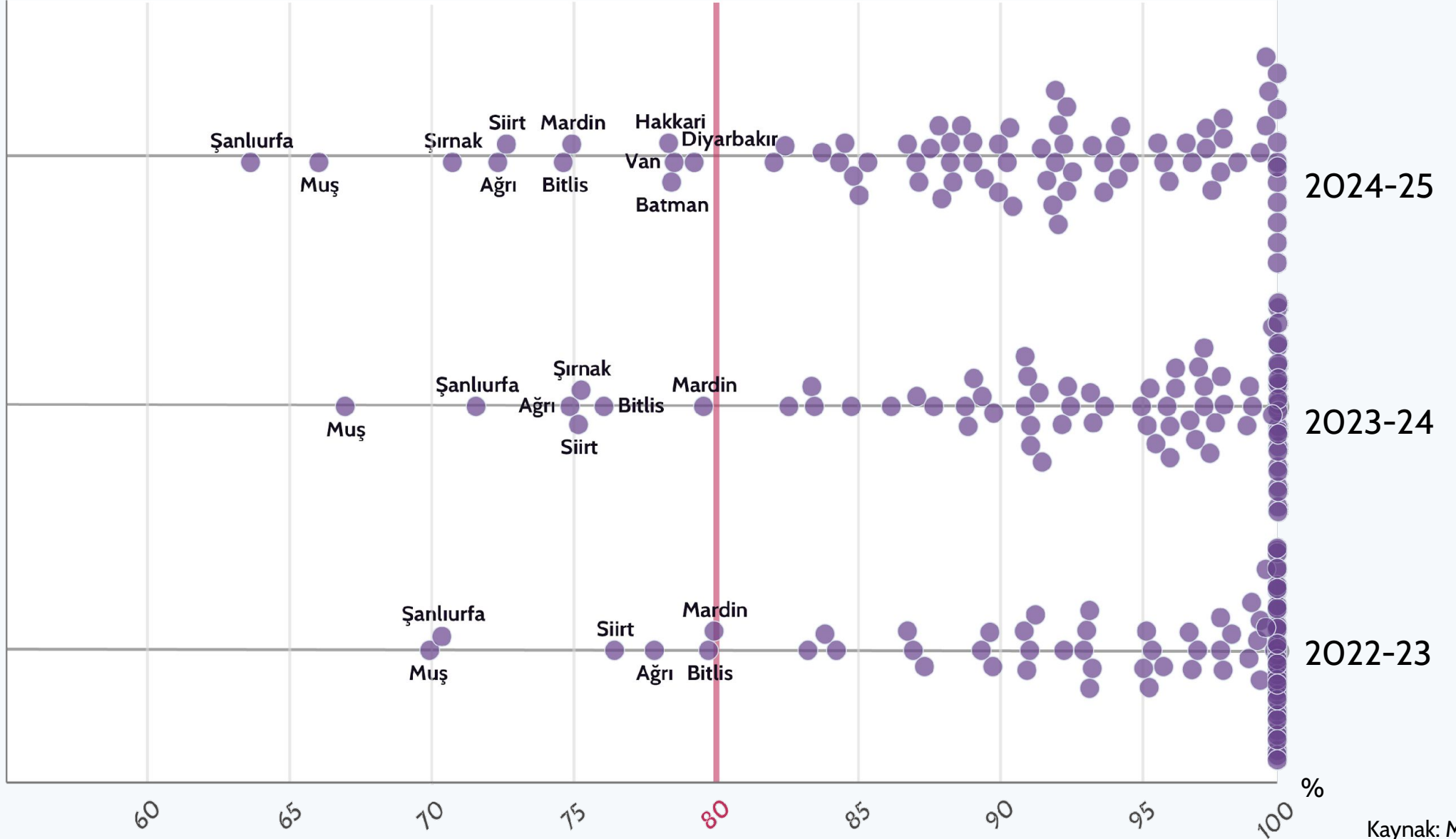
- Mülteci çocuklar
- Afetten etkilenen çocuklar
- Kız çocuklar
- Engelli Çocuklar
- Sosyoekonomik olarak dezavantajlı çocuklar

En çok etkilenenler

Kaynak: Tooze, A. (2022, 28 Ekim).

%80 eşiği, bazı illerde ortaöğretim çağındaki kız çocukların daha yüksek oranda eğitimin dışında kalma riskiyle karşı karşıya olduğuna işaret ediyor.

Kız çocuklar - Ortaöğretim
düzeltilmiş net okullulaşma
oranları

Depremden etkilenen seçili illerde net okulluşma oranları(%)

Depremden iki yıl sonra eğitimde toparlanma işaretleri görülse de, bölgedeki çocuklar ve öğretmenler için riskler devam ediyor. 14-17 yaş grubunda okullulaşma oranları, depremden en çok etkilenen **dört ilin tamamında geçen yıla göre düştü.**

Kaynak: MEB (2025).

	Yıl	3-5 Yaş	6-9 Yaş	10-13 Yaş	14-17 Yaş
Hatay	2024-25	47,4	98,4	97,3	83,9
	2023-24	50,0	96,6	95,4	86,9
Kahramanmaraş	2024-25	40,0	98,0	97,9	85,3
	2023-24	43,2	97,6	97,2	88,8
Malatya	2024-25	48,2	99,1	98,5	89,8
	2023-24	48,6	97,5	97,0	94,3
Adıyaman	2024-25	46,3	98,2	97,8	85,6
	2023-24	50,1	97,5	97,0	90,6

Depremden etkilenen illerde devam eden riskler

2024-25 yılı verilerine göre, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya'da **derslik sayısı** deprem öncesinin altında.

Hem taşınmalı eğitimden yararlanan hem de pansiyonlarda kalan **öğrenci sayıları azaldı.**

Ekonomik zorluklar, okul dışına çekilmeye neden olarak çocuk işçiliğine veya ÇYEZE'ye itiyor.

Türkiye Cumhuriyeti
vatandaşı çocuklar

611 bin 612

804 bin 250

192 bin 638

Yabancı uyruklu öğrenciler

Eğitim dışındaki tüm çocuklar

Nitelikli eğitim hakkının evrensel bir insan hakkı olması,
vatandaş olup olmamalarına bakılmaksızın
ülkedeki tüm çocukların eğitimi için
gerekli planlamaları yapması sorumluluğunu
devletlere yüklüyor.

Kaynak: MEB (2025) ve MEB HBÖGM (2025) verileri kullanılarak ERG tarafından hesaplandı.

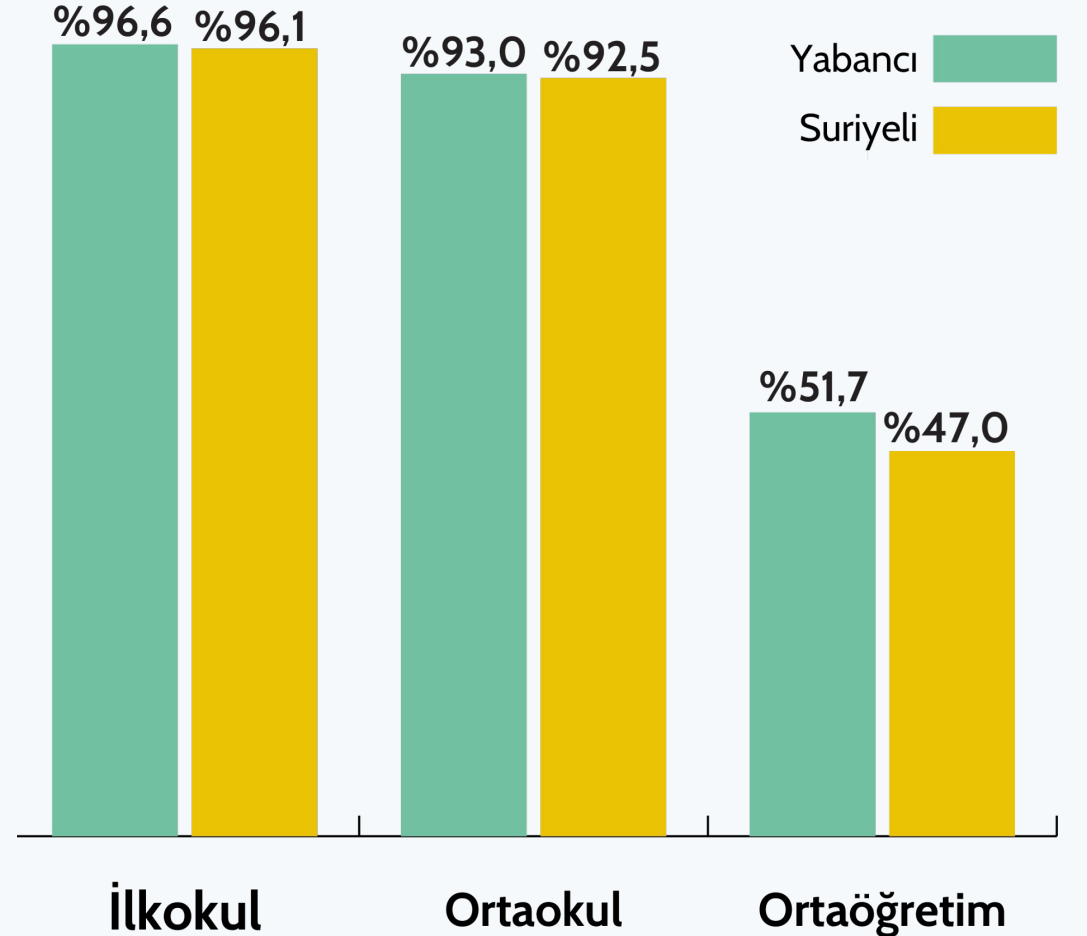
Yabancı uyruklu ve Suriyeli çocukların net okullulaşma oranları

%79,4

Türkiye'de yaşayan eğitim çağındaki (5-17 yaş)
yabancı uyruklu çocukların okullulaşma oranı

%77,9

Türkiye'de yaşayan eğitim çağındaki (5-17 yaş)
Suriyeli çocukların okullulaşma oranı

Mülteci çocukların eğitime erişimindeki engeller

Kayıt güçlükleri

%36,8'i eksik belge, adres değişikliği gibi nedenlerle kayıt yaptıramıyor.

Ekonomik yük

%33'ü okul masraflarını karşılayamıyor, %14,3'ü çalışmak zorunda kalıyor.

Zorbalık

%10,5'i akran zorbalığına maruz kalıyor.

Toplumsal cinsiyet

Kız çocuklar, ev içi sorumluluklar ve güvenlik endişeleri nedeniyle daha yüksek risk altında .

Dil engeli

%6,4'ü Türkçe yetersizliği nedeniyle dersleri takip edemiyor.

Ulaşım sorunları

%16,6'sı ulaşım sorunları nedeniyle okula erişemiyor.

Suriye'deki rejim değişikliği ve geri dönüşler

Rejim değişikliği ile birlikte Türkiye ve Suriye arasında hem geri dönen hem de kalan çocuklar için **kesintisiz, güvenli ve kapsayıcı eğitimin nasıl sağlanacağına dair kritik bir belirsizlik dönemi başladı.**

550 bin

Ülkesine geri dönen Suriyeli sayısı

yaklaşık

100 bin

MEB'e göre 2025-26 eğitim yılı başında **geri dönüş nedeniyle okuldan ayrılan** Suriyeli çocuk sayısı

Mülteciler ve Sığınmacılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Ağustos 2025.

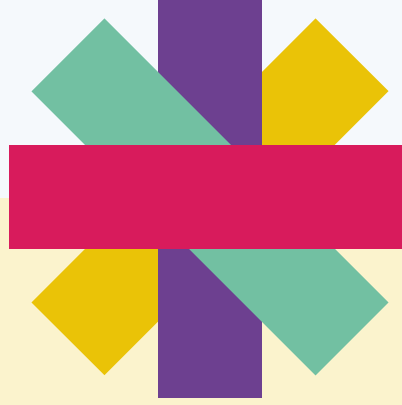
%79,7

Ekonomik zorluklar nedeniyle **geri dönme kararı alanların** oranı

%48,0

Hayata Destek Derneği, Ekim 2025.

Çocuklarının **daha iyi eğitim alabilmesi** için **geri dönmeyi düşünmeyenlerin** oranı

Öğretmenler

Ekin Gamze Gencer

Kıdemli Politika Analisti

ERG

Küresel öğretmenlik krizinin fikri takibi

44 milyon

UNESCO'ya göre, **Sürdürülebilir
Kalkınma Amacı 4'e ulaşmak için**
2030'a kadar kapatılması gereken
küresel öğretmen açığı.

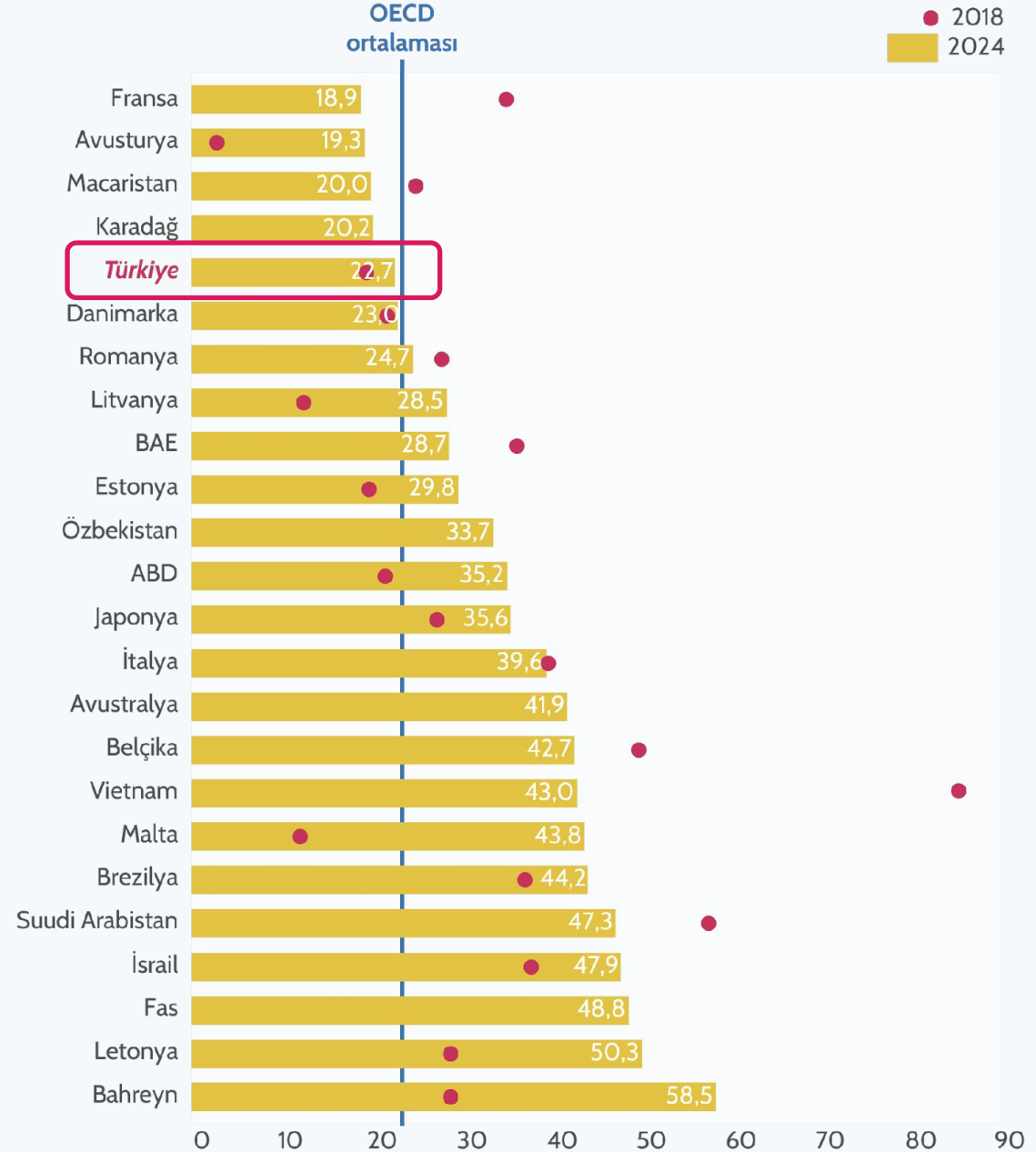
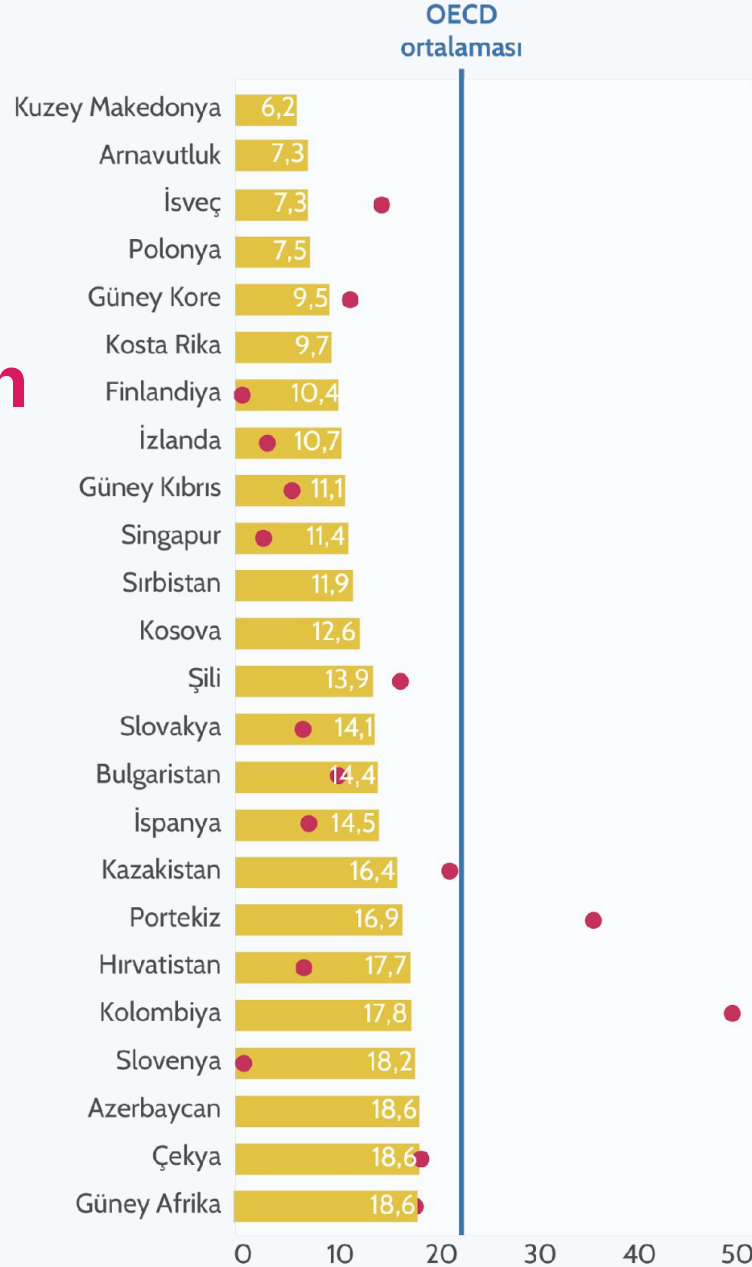
Öğretmenler mesleklerini küresel ölçekte bir krize dönüşecek hız ve oranda bırakıyorlar. Alanyazına göre:

- **mesleğin itibarsızlaşması,**
- **düşük maaşlar,**
- **mesleki dayanışmanın kaybolması,**
- **öğretmenlerin içinde yaşadıkları zaman yoksulluğu**

gibi unsurlar meslekten ayrılışı veya mesleğin seçilmeyişini etkiliyor.

Yeterli donanıma sahip öğretmenlerin eksikliği (%)

Türkiye’de TALIS için görüşülen okul idarecilerinin **%21,3’ü ilkokulda %22,7’si ortaokulda ve %29,1’i ise ortaöğretimde** bu eksiklikten dolayı okullarında nitelikli eğitim kapasitesinin sınırlandığını söylüyor.

Önümüzdeki beş sene içinde öğretmenlikten ayrılma niyeti olan ortaokul öğretmenlerinin oranı (%)

TALIS 2024 verileri, OECD ortalamasının %26,8'si olduğunu gösteriyor.

Kaynak: OECD (2025).

Öğretmenlik krizinde Türkiye'deki durum

Türkiye'de öğretmen “arzıyla” ve sistem dışına çıkan öğretmen sayısı ile ilgili sorun yaşanmıyor ama bu durumun öğretmen açığı olmadığı anlamına gelmiyor.

30 yaş altı
öğretmenlerde
meslekten ayrılma isteği

%9,2

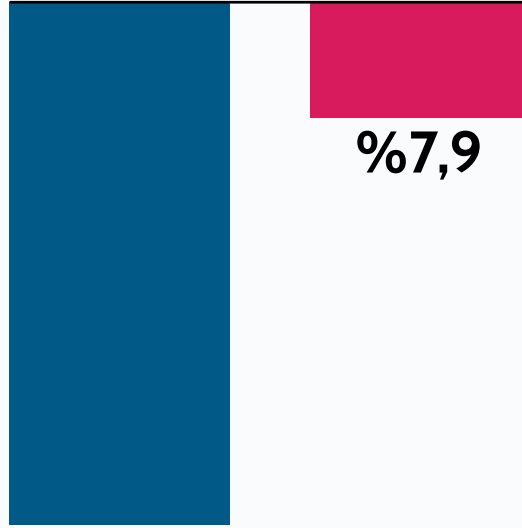
Türkiye

%20,4

OECD
ortalaması

Kaynak: OECD (2025).

50 yaş üstü öğretmen
oranı

%7,9

%36,6

Kaynak: OECD (2025).

10 bin kişi alınacak
Millî Eğitim Akademisi
giriş sınavlarına
başvuran aday sayısı

411 bin
805

Kaynak: ÖSYM, 10 Temmuz 2025.

Ücretli öğretmenler

Norm kadro ihtiyacı 100 bin 541 iken ücretli öğretmenliğin sürmesi, **kalıcı öğretmen açığının ücretli istihdamla kapatıldığını** gösteriyor.

86 bin 138

2024-25 yılında 78 ilde görev yapan ücretli öğretmen sayısı.

72 bin 723

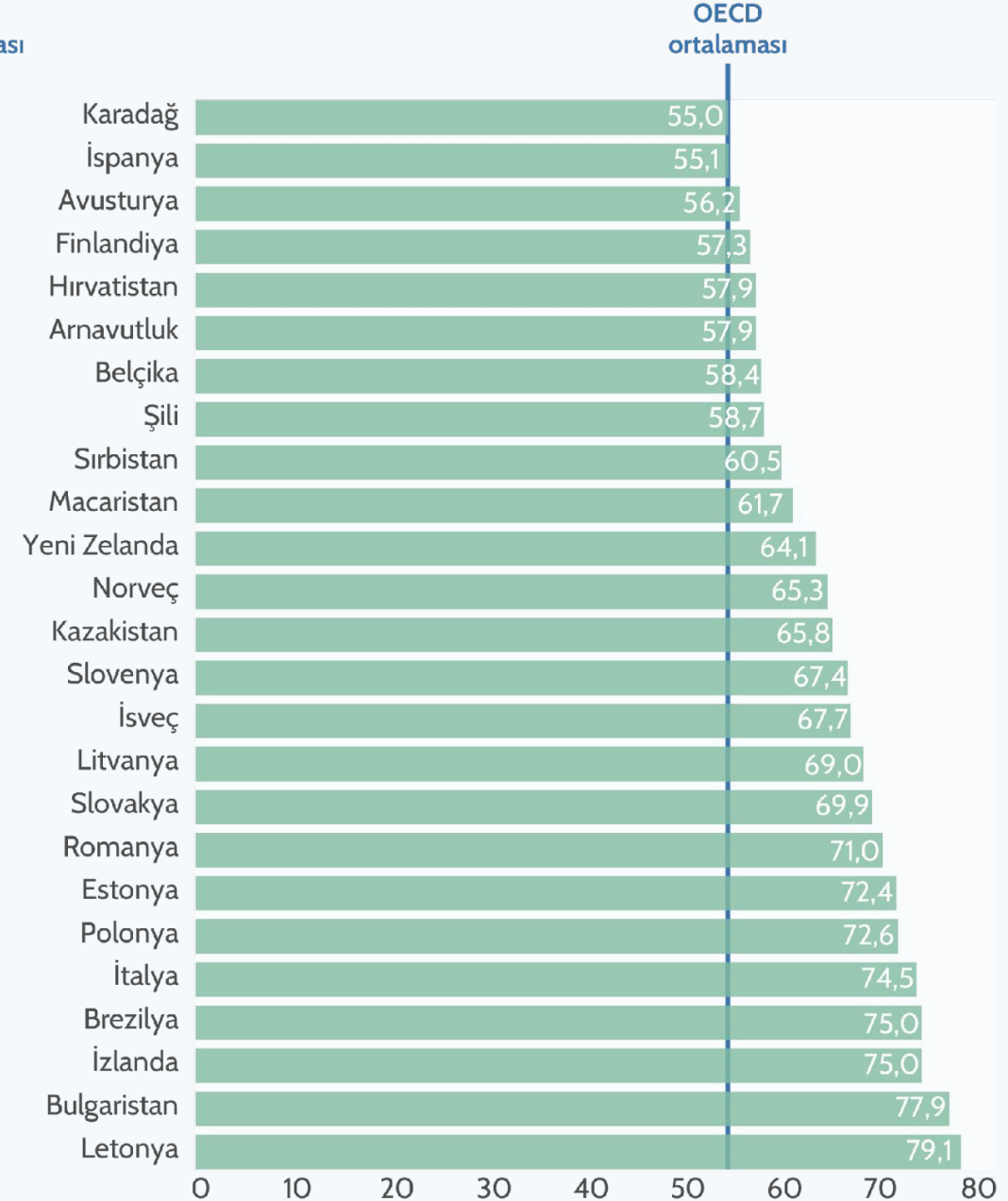
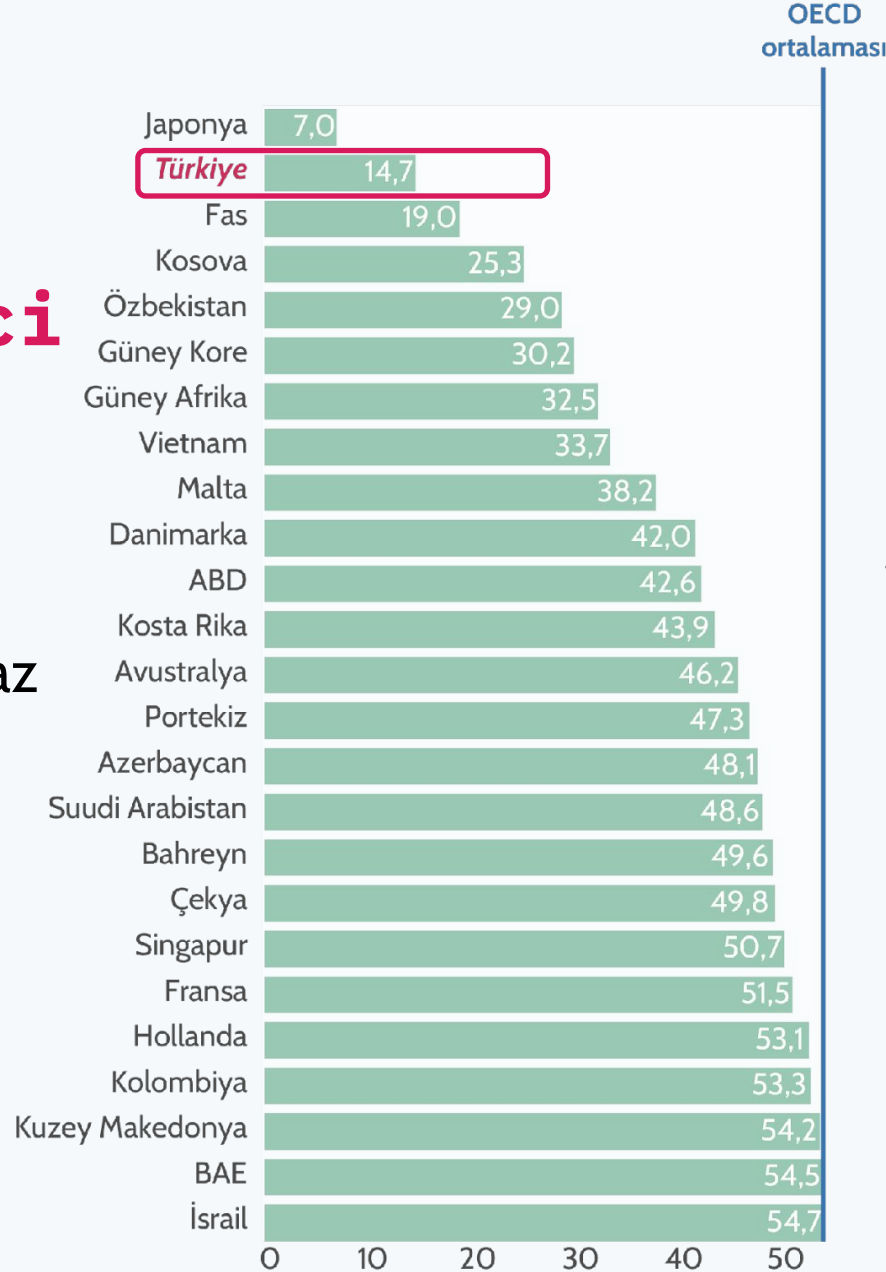
2023-24'te yılında 79 ilde görev yapan ücretli öğretmen sayısı.

Özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenler

- 1,54 milyon öğrencinin dersine giren **177 bin 738 öğretmen** çalışma koşulları **MEB standartlarının çok altında.**
- Birçok öğretmen **düşük maaş, ödenmeyen tazminatlar, idari tatillerde zorunlu ders, örgütlenmeme baskısı** gibi ihlallerle karşılaşılıyor.
- **2014'te özlük haklarının devlet güvencesinden çıkarılması,** mesleki itibarı ve eğitimin niteliğini erozyona uğrattı.

Ortaokulda kadın idareci oranı (%)

Mevzuatta müdür yardımcılardan en az birinin kadın olması yönündeki düzenleme, **cinsiyet farkının büyüklüğü karşısında sınırlı etki yaratıyor.**

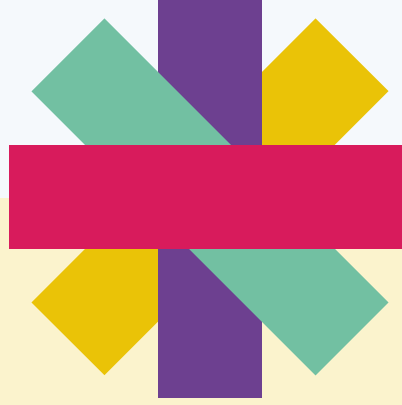
Kaynak: OECD (t.y.).

Öğretmen politikalarına ilişkin gelişmeler

- Ataması yapılmamış öğretmenler
- Mülakat tartışmaları
- Proje okullarında resen atamalar
- Özel okul öğretmenlerinin hak ihlalleri
- Ücretli öğretmenlik ve güvencesizlik
- **Millî Eğitim Akademileri**

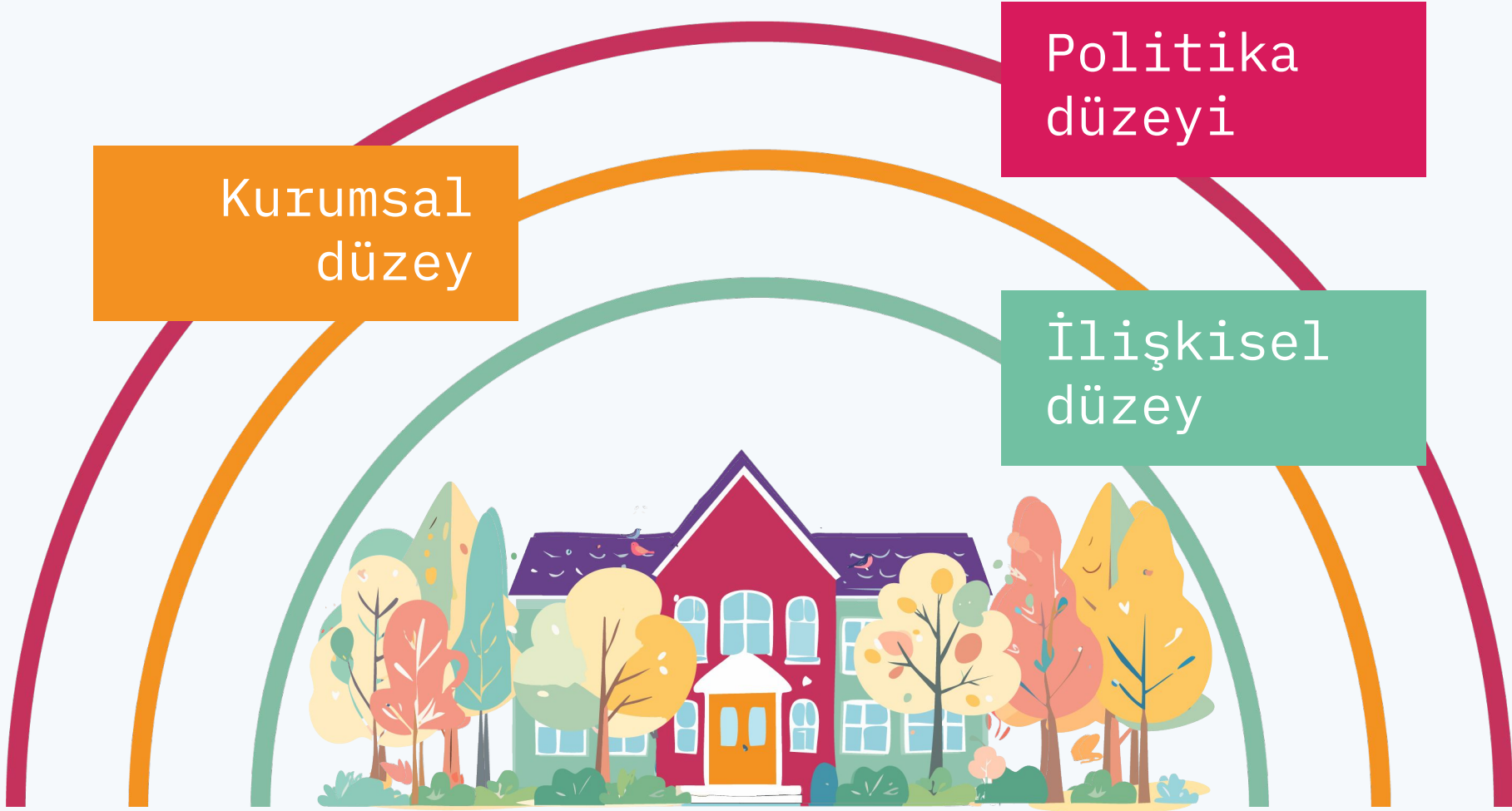

- MEB'e göre amaç: **öğretmen yeterliklerinin MEB tarafından denetlenememesi**, eğitim fakültelerinin MEB ihtiyaçlarına uyumsuzluğu, formasyonun yetersizliği. Ancak **eğitim fakültelerindeki akademisyenler** ders verecek.
- **Öğretmenliğe giriş süresi yaklaşık 6 yıla çıkıyor**; düşük maaş, sözleşmeli istihdam koşulları **mesleğin çekiciliğini azaltma** riski taşıyor.
- Kontenjan dağılımı, akademilerin başlama tarihleri, mevcut öğretmenlere ek eğitim **kamuoyu için hâlâ belirsiz**.

Oku1

Özgenur Korlu
Kıdemli Politika Analisti
ERG

Dayanıklılığın sosyal ekolojisine göre okul

Hem çoklu krizler, hem de çocukları etkileyen güncel sorunlarla birlikte değerlendirildiğinde, okulların çocukların gelişimi ve esenliğinde birden fazla rol üstlendiği açıktır.

Politika düzeyi

Okul yemeği hizmeti

"ihtiyaç sahibi"

olan öğrencilerle sınırlı.

Eylül 2024'teki açıklamadan bu yana
gıda fiyatları **%40,7** arttı.

○ ○ ○ ○ ○ Her **10 çocuktan biri** günde taze
○ ○ ○ ○ ● meyve/sebze tüketemiyor.

○ ○ Her **4 çocuktan biri** düzenli
○ ● protein alamıyor.

Kaynak: Uyan-Semerci vd., 2025.

%43,5

En düşük sosyoekonomik
grupta düzenli et/balık/tavuk
tüketimi

%5,5

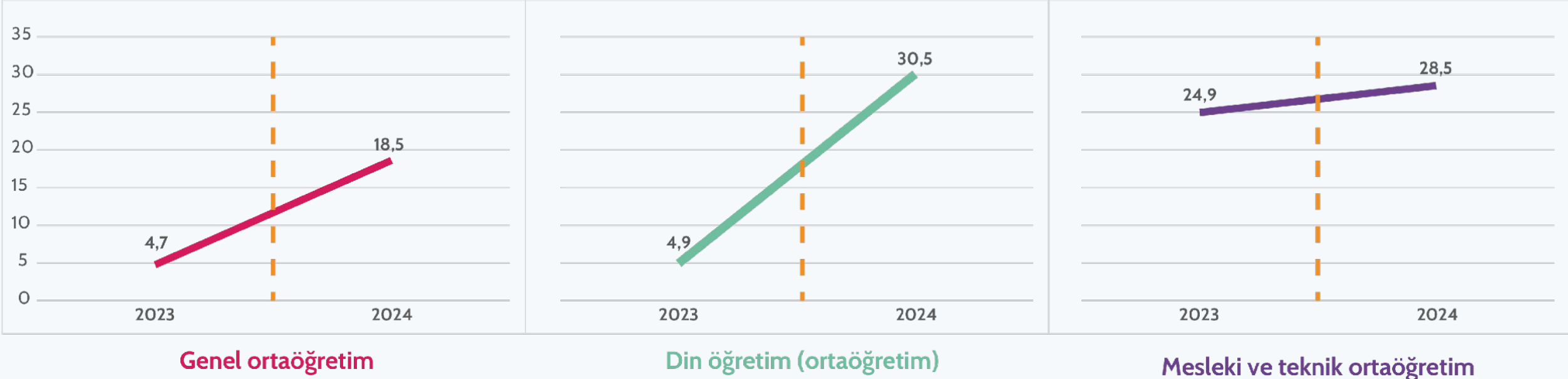
Yetersiz beslenmeye bağlı
bodurluk yaşayan çocuk oranı

Kaynak: Our World in Data, t.y.

Kurumsal
düzeyProgram türlerine göre 9. sınıf
sınıf tekrarı oranları (%)

Kaynak: MEB SGB'den (2024, 31 Ocak) ve MEB 2026 Yılı Bütçe Teklifi

Politika değişikliği - - -

Kaynak: MEB SGB (2024, 31 Ocak) ve MEB 2026 Yılı Bütçe Teklifi

Sınıf tekrarı, öğrencilerin akademik başarı, psikososyal uyum ve mesleki yaşamlarında olumsuz sonuçlar doğuruyor. Etki, özellikle düşük gelirli ve etnik azınlık gruplarından gelen öğrenciler için daha ağır.

Kurumsal
düzeyİkili eğitimdeki
öğrenci oranı(%)

İkili eğitim **yalnızca pedagojik bir planlama sorunu** değil; öğrencinin günlük rutinini bölerek ilişkisel ve duygusal dayanıklılığı zayıflatıyor.

	2023	2024
İlkokul	42,5	38,8
Ortaokul (temel eğitim)	35,6	31,9
Din öğretimi (ortaokul	12,2	11,8
Genel ortaöğretim	3,4	6,4
Mesleki ve teknik ortaöğretim	1,7	3,3
Din öğretimi (ortaöğretim)	1,3	1,8

İlişkisel
düzey

Zorbalık

Araştırmalar, cezalandırıcı disiplinin zorbalığı artırabileceğini, buna karşılık olumlu disiplin ve güven temelli ilişki modellerinin zorbalığı azalttığını gösteriyor.

Zorbalığa uğrayan çocuklar:

%58

Okula
gitmek
istemiyor

%34

Akademik
başarı
düşüyor

Kaynak: Future Bright Group (2025).

Kurumsal
düzey

Öğrenciler için okul rehberliği hâlâ ağırlıklı olarak **akademik yönlendirmeye** sıkışıyor.

Rehber öğretmenler bu durumu **aşırı iş yüküne** ve **yetersiz personel sayısına** bağlıyor.

Öğretmen-veli düzenli işbirliği oranları

Türkiye’de öğretmen-veli iletişimi (%34,7) OECD ortalamasının (%25,1) **üzerinde**, ancak okul türüne ve öğrenci profiline göre belirgin farklar var.

Dezavantajlı öğrenci oranı
%30 ve üzeri olan sınıflar

%30,4

Dezavantajlı öğrenci oranı
%10 ve altı olan sınıflar

%36,6

Resmi okullar

%32,6

Özel okullar

%51,3

Okulda dijitalleşen ilişkiler

%50,2 Okul WhatsApp grupları

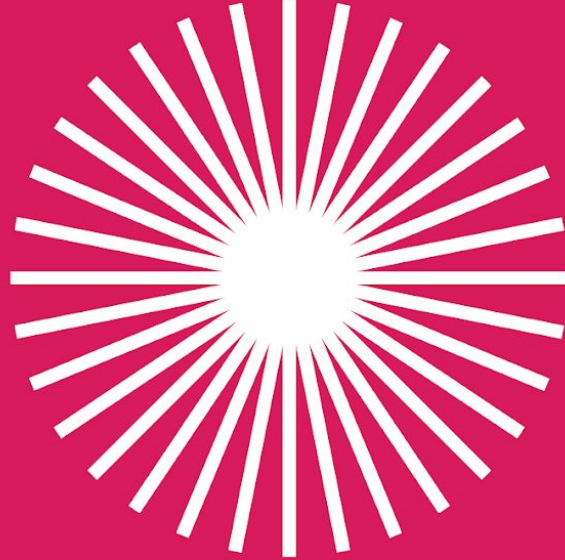
%49,5 E-Okul takibi

%34,7 Okulu ayda bir ziyaret

%27,8 Veli toplantılarına katılım

- Dijitalleşme, **yeni bir sosyoekonomik eşitsizlik** alanı oluşturuyor.
- Öğretmenlerde **sürekli çevrimiçi olma baskısı** oluşturuyor.
- Okul saatleri dışında da süren yazışmalar, **karşılıksız iletişim emeğini** artırıyor.
- Pedagojik odağını zayıflatıp mesleğin **“halkla ilişkiler” pratiğine** dönüşmesi riskini artırabilir.
- Öğrencilerde, kendi öğrenme sürecini yönetme motivasyonunu azaltma ve **dışsal denetime dayalı bir öğrenme kültürü** oluşturma riski yaratabilir.

Teşekkür ederiz.

EİR 2025

**EİR 2025
Web Sayfası**

